

احتمال وجود موجودات زنده در آسمانها/ بدترین جنبه‌ها نزد خدای سبحان

آیت الله جوادی آملی وجود موجودات زنده در آسمانها را بر اساس آیات قرآن محتمل دانسته و در توصیف بدترین جنبه‌ها نزد خداوند می‌گوید...

آیت الله جوادی آملی وجود موجودات زنده در آسمانها را بر اساس آیات قرآن محتمل دانسته و در توصیف بدترین جنبه‌ها نزد خداوند می‌گوید: بدترین دابه پیش خدا آن انسانهایی هستند که ناشنوایند و ناگویا؛ نه حق را می‌شنوند، نه حق می‌گویند؛ از گفتن حق ابکم‌اند و از شنیدن حق أصم هستند. به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله جوادی آملی در بخشی از تفسیر آیه 164 سوره بقره **إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ** که به مسئله توحید و آفرینش هستی اشاره دارد، درباره خلقت باد می‌گوید: در جریان نازل کردن باران اول مسئله باد و همچنین مسئله ابر را مطرح می‌کند، آنگاه می‌فرماید به اینکه به وسیله ابرها باران می‌بارد.

وی با بیان اینکه همه قسمتهایی که مربوط به باران است در قرآن کریم تا حدودی آمده است، می‌افزاید: در بعضی از بخشها بدء پیدایش ابرها را ذکر می‌کند که خدای سبحان ابر را انشاء می‌کند و می‌آفریند. در قسمت دیگر می‌فرماید به اینکه این هوا که بسیار نرم و لطیف است و مایه استنشاق همه انسانها است (خواه انسان خردسال و خواه انسان سالمند، همه با این هوا استنشاق می‌کنند) این هوا را خدای سبحان طوری آفرید که در تحت تصرف اوست و وقتی هم که دستور داد این هوا متراکم شدند، فشرده شدند، به سرعت حرکت کردند، می‌توانند سنگین‌ترین بار را بردارند. همین نسیم به صورت طوفان درمی‌آید؛ چون طوفان چیزی جزء هوای متراکم مرکب فشرده متحرک نیست؛ پس این ریاخ در تحت تصرف خدای سبحان است که از رقیق‌ترین مرحله شروع می‌شود به نام نسیم تا شدیدترین مرحله به نام طوفان که در تحت تصرف خدای سبحان است.

رسالت باد

صاحب تفسیر تسنیم در ادامه به رسالت باد اشاره کرده و می‌گوید: این بادها که در تحت تصرف خدای سبحان است چندین کار از او ساخته است: یکی تلقیح گیاهان است که اینها را به صورت يك نکاح و زواج باهم مرتبط می‌کند، یکی هم تلقیح ابرها است که يك نکاح و ازدواجی هم در سطح ابرها است تا ابرها را باردار بکند، یکی هم باربرداری این بادها است که این ابرهای سنگین را این بادها به دوش می‌کشند و از جایی به جایی دیگر می‌برند که حمل این ابرهای سنگین بوسیله این بادها است پس باد انحاء و اقسام گوناگون دارد و در تحت تصرف ذات اقدس الهی است و سیمتها و مأموریت‌های او را هم قرآن یکی پس از دیگری باز گو کرد.

باد، حامل ابرهای واجد رحمت الهی

آیت الله جوادی آملی با اشاره به آیه 57 سوره اعراف **وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ** تصریح می‌کند: یعنی قبل از اینکه باران ببارد که مصداق رحمت است، خدای سبحان این ریاخ را به عنوان عامل بشارت و مژده می‌فرستد. وقتی این بادهای مشخص وزیدن گرفت نشانه آن است که خدای سبحان می‌خواهد باران بفرستد که یکی از مصادیق رحمت باران است، لذا از باران به عنوان رحمت یاد فرمود: **وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ** پس این ریاخ رسالت الهی را به عهده دارد، حتی **إِذَا أَقْلَتِ سَحَابًا ثِقَالًا سَقْنَاهُ لَيْلِدٍ مَيِّتٍ**؛ وقتی این بادها این ابرهای سنگین را به دوش گرفتن ما دستور می‌دهیم که این ابرها این بارها را به کدام مقصد برسانند. اقلال یعنی به دوش گرفتن، در مقابل اظلال. اینکه گفته شد «ما اظلت الخضرا و لا اقلت الغبراء» این اقلال یعنی به دوش گرفتند و اظلال یعنی سایه انداختن. آسمان اظلال دارد (ظل و سایه دارد) و زمین اقلال دارد یعنی این بار را به دوش می‌کشد.

وی در ادامه یادآور می‌شود: این ابرها را خدای سبحان به عنوان ثقال یاد کرده است؛ برای اینکه گرچه اول يك ابر رقیق است بعد متراکم می‌شود بعد باردار می‌شود بارش به صورت سیل ظهور می‌کند که هر جا برسد، آنجا را ویران می‌کند و چیزی در برابر سیل قدرت مقاومت ندارد، همین سیل سنگین را این ابرها دربر دارند و همین ابرهای ثقال را آن بادها جابجا می‌کنند، این بادها همان نسیمها رقیق و ملایم‌اند که امروز این قدر قدرتمند شدند که ابرهای حامل سیل را هم جابجا کنند: **حَتَّى إِذَا أَقْلَتِ سَحَابًا ثِقَالًا سَقْنَاهُ**؛ آن سحاب را لَيْلِدٍ مَيِّتٍ یعنی «الی بلد میت»، فَأَنْزَلْنَاهُ بِه الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِه مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى که این هم نشانه توحید و مبدأ است و هم نشانه معاد. در سوره مبارکه اعراف که الان بحثش گذشت نتیجه‌ای که گرفته شد مسئله معاد بود، ولی از مبدأ شروع کرد. آغاز آیه این بود: **وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ** پایان آیه، این بود **كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى**، هم از

مبدأ شروع کرد، هم به معاد ختم شد.

کیفیت پیدایش رعد و برق

این مدرس عالی حوزه علمیه به بیان کیفیت رعد و برق در سوره مبارکه رعد اشاره کرده و می گوید: آیه 12 به بعد سوره رعد فرمود: هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوْفًا وَطَمَعًا؛ خدای سبحان آن مبدئی است که ابر را می آفریند، این ابرها در هنگام شکاف رعد و برقی دارد، آن خروشی که از شکاف این ابرهای متراکم به گوش می رسد رعد است و آن نوری که در هنگام جهش اینها به چشم می رسد برق است. فرمود: خدای سبحان برق را برای اخافه یک عده و برای رجا و امید عده ای دیگر ایجاد کرد؛ آن مسافر راه گم کرده وقتی برق می بیند هراسناک می شود، آن کشاورزی که به انتظار آب یاری مزرعه به سر می برد وقتی برق می بیند خوشحال می شود؛ فرمود: این خوف است برای بعضیها و طمع و رجاست برای عده ای دیگر وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ؛ خدای سبحان این ابرهای سنگین را انشاء می کند (ایجاد می کند). ابر می آفریند آن هم ابرهای سنگین وَيُسَيِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيقَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ که بحث صاعقه است و از بحث این آیه فعلی بیرون است.

رسالت باد در تلقیح ابرها و گیاهان/ رسالت باد، در حرکت دادن کشتیها

وی در ادامه می افزاید: در سوره مبارکه حجر بحثی درباره اصل باران بود که کیفیت نزول باران را آنجا ذکر می کند؛ آیه 21 و 22 سوره حجر این است: وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ؛ ما این بادها را به عنوان عامل تلقیح می فرستیم، پس ریح رسالت الهی را به عهده دارند که هم ابرها را تلقیح کنند، ابر عقیم از ابر زائو جدا بشود یک نکاحی در بین ابرها به بار بیاید تا اینها باردار بشوند و یک نکاحی هم در بین گیاهان ظهور کند تا اینها این بار را بپذیرند؛ چون هر درختی محصول نمی دهد [و] هر ابری هم باران ندارد. این بادها برای تلقیح و نکاح ابرهاست باهم و گیاهان است باهم: وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ؛ ما این بادها را برای تلقیح ابرها فرستادیم [و] آنها را باردار کردیم و برای تلقیح نباتات فرستادیم که آنها را پذیرای تأثیر این باران قرار بدهند.

آیت الله جوادی آملی به تشریح نحوه ریزش باران پرداخته و تأکید می کند: ریزش چکیدنی آیه الهی است، فرمود: این می چکد نه نظیر نهر بریزد و إلا زمین قابل زیست نبود. فرمود: ودق و قطره از او می ریزد یعنی این را اول بعد از اینکه خدای سبحان باردار کرد، مثل غربالش می کند روزنه روزنه به او اعطاء می کند، آن وقت از هر روزنه یک قطره می ریزد که قطره قطره بریزد: فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ خب اگر این را به صورت یک نهر می ریخت، اینجا قابل زیست نبود نه مزرع، نه مرتع و نه انسان می توانست از آن استفاده کند.

وی در ادامه تفسیر آیه 164 بقره، به نوع حرکت کشتی ها توسط باد اشاره کرده و می گوید: در سوره مبارکه روم آیه 46 به بعد این است وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيُنَجِّيَ الْفُلْكَ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّئَكُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ؛ فرمود: از آیات الهی این است که این بادها را به عنوان مزدگانی می فرستد (یعنی بشارت بخشی) تا شما را از رحمت خودش برخوردار کند، به وسیله این باران بیاورد و در دریاها به وسیله آب و همچنین به وسیله این بادها کشتی به امر خدا حرکت کند تا شما از فضل الهی برخوردار باشید و زمینه شکرگذاری شما فراهم بشود.

رسالت باد در گستراندن ابرها و ظهور آثار رحمت الهی

این مفسر قرآن با اشاره به آیه 47 سوره روم تصریح می کند: ...خدای سبحان بادها را می فرستد که باد رسالت الهی را به عهده دارند، آن بادها ابرها را پراکنده می کنند، خب گاهی اجزاء ابر را به خود نسبت می دهد، گاهی هم اثاره ابر را به باد نسبت می دهد. گاهی به عامل قریب و گاهی به عامل بعید: اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ أَنْ رِيَّاحَ سَحَابًا، درحالی که قبلاً خواندیم: أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْجِي سَحَابًا؛ خداست که سحاب را اجزاء و اثاره می کند. در این کریمه فرمود: خداست که ریح را ارسال می کند [و] آن ریح سحاب را اثاره می کنند و پراکنده می کنند. آنگاه خدای سبحان يَجْعَلُهُ كِسْفًا؛ خدای سبحان این را متکاسف می کند، فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ یعنی بعد از اینکه این ابرها را جمع کرد. تلقیح شان کرد (باردار کرد) اینها را روزنه روزنه می دهد تا از رحم این ابرها، قطرات باران به دنیا بیاید. این طور نیست که یک سر هرچه دارند بریزند (به صورت نهر بریزند)، فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ إِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ؛ وقتی خدای سبحان این قطرات را به یک جایی رساند، اهل آن سرزمین خوشحال خواهند شد. آن گاه از همین راه مسئله مبدأ و معاد را هم بازگو می کند.

باران، آیت مهر و قهر حق

وی در بخشی از تفسیر آیه 164 بقره، با بیان اینکه باران آیت مهر و قهر الهی است، یادآور می‌شود: واما اینکه چطور گاهی این باران رحمت است، گاهی عذاب؛ چون خدای سبحان فرمود: همه اینها در تحت اراده حق است و فرمود: وَأَلَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً عَذَقًا یعنی این مردم روی زمین (هر گروهی) اگر اهل استقامت و باتقوا باشند، ما آب فراوان به موقع و ملایم می‌فرستیم و اگر چنانچه اهل طغیان باشند، ما همین باران را عامل عذاب برای آنها قرار بدهیم، لذا گاهی همین باران عامل رحمت است، گاهی عامل عذاب... در جریان نوح (ع) همین دو مطلب هست یعنی ممکن است که باران عامل رحمت باشد، گاهی هم ممکن است همین باران عامل غضب باشد؛ در سوره نوح آیه 10 به بعد خود نوح (ع) طبق نقل قرآن کریم این‌چنین فرمود: فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا * يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ؛ نوح به قومش فرمود: شما استغفار کنید دست از تبه‌کاری بردارید، خدای سبحان آسمان را با باران فراوان برای شما می‌فرستد.

احتمال وجود موجودات زنده در آسمانها

آیت الله جوادی آملی وجود موجودات زنده در آسمانها را بر اساس آیات قرآن محتمل دانسته و تأکید می‌کند: در سوره مبارکه شوری این مسئله را به صورت دیگر بیان می‌کند، آیه 28 به بعد فرمود: وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قُتِلُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ * وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ که این ناظر به آن است که فرمود: فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ چون در آیه محل بحث این بود که دابه‌ای را خدای سبحان در زمین مبنوث کرد و پراکنده کرد. از این آیه سوره شوری معلوم می‌شود که دابه تنها در زمین نیست، در آسمان هم هست، خدای سبحان در آسمان موجودات زنده‌ای هم دارد که این ارتباطی با مسئله بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ داشت.

بدترین جنبه‌ها نزد خدای سبحان

صاحب تفسیر تسنیم در بخشی از تفسیر آیه 164 بقره تصریح می‌کند: درباره دابه در این آیه محل بحث فرمود که به وسیله باران خدای سبحان زمین را زنده می‌کند، وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ این دَابَّةٍ یعنی جنبه، اختصاصی به حیوانات ندارد حیوان بالمعنی الأعم را می‌گویند دَابَّةٍ ولو انسان، منتها بدترین دابه کافر و منافق است. سوره انفال آیه 22 این است: إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ؛ خب اگر کسی لایعقل بود و از آن آیات الهی بهره‌ای نبرد، خودش جزء بدترین جنبه‌ها خواهد بود. بدترین دابه یعنی پیش خدا که ملاک ارزش را خدا باید تعیین کند، بدترین دابه پیش خدا آن انسانهایی هستند که ناشنویند و ناگویا؛ نه حق را می‌شنوند، نه حق می‌گویند؛ از گفتن حق ابکم‌اند و از شنیدن حق أصم: إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ، در همین سوره انفال آیه 55 این است: إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ.

آیت الله جوادی آملی وجود موجودات زنده در آسمانها را بر اساس آیات قرآن محتمل دانسته و در توصیف بدترین جنبه نزد خداوند می‌گوید: بدترین دابه پیش خدا آن انسانهایی هستند که ناشنویند و ناگویا؛ نه حق را می‌شنوند، نه حق می‌گویند؛ از گفتن حق ابکم‌اند و از شنیدن حق أصم هستند. به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله جوادی آملی در بخشی از تفسیر آیه 164 سوره بقره إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاحْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ که به مسئله توحید و آفرینش هستی اشاره دارد، درباره خلقت باد می‌گوید: در جریان نازل کردن باران اول مسئله باد و همچنین مسئله ابر را مطرح می‌کند، آنگاه می‌فرمایند به اینکه به وسیله ابرها باران می‌بارد.

وی با بیان اینکه همه قسمتهایی که مربوط به باران است در قرآن کریم تا حدودی آمده است، می‌افزاید: در بعضی از بخشها بدء پیدایش ابرها را ذکر می‌کند که خدای سبحان ابر را انشاء می‌کند و می‌آفریند. در قسمت دیگر می‌فرماید به اینکه این هوا که بسیار نرم و لطیف است و مایه استنشاق همه انسانها است (خواه انسان خردسال و خواه انسان سالمند، همه با این هوا استنشاق می‌کنند) این هوا را خدای سبحان طوری آفرید که در تحت تصرف اوست و وقتی هم که دستور داد این هوا متراکم شدند، فشرده شدند، به سرعت حرکت کردند، می‌توانند سنگین‌ترین بار را بردارند. همین نسیم به صورت طوفان درمی‌آید؛ چون طوفان چیزی جزء هوای متراکم مرکب فشرده متحرک نیست؛ پس این ریاخ در تحت تصرف خدای سبحان است که از رقیق‌ترین مرحله شروع می‌شود به نام نسیم تا شدیدترین مرحله به نام طوفان که در تحت تصرف خدای سبحان است.

رسالت باد

صاحب تفسیر تسنیم در ادامه به رسالت باد اشاره کرده و می‌گوید: این بادها که در تحت تصرف خدای سبحان است چندین کار از او ساخته است: یکی تلقیح گیاهان است که اینها را به صورت یک نکاح و زواج باهم مرتبط می‌کند، یکی هم تلقیح ابرها است که یک نکاح و ازدواجی هم در سطح ابرها است تا ابرها را باردار بکند، یکی هم باربرداری این بادها است که این ابرهای سنگین را این بادها به دوش می‌کشند و از جایی به جایی دیگر می‌برند که حمل این ابرهای سنگین بوسیله این بادها است

پس باد انحاء و اقسام گوناگون دارد و در تحت تصرف ذات اقدس الهی است و سمّتها و مأموریت‌های او را هم قرآن یکی پس از دیگری باز گو کرد.

باد، حامل ابرهای واجد رحمت الهی

آیت الله جوادی آملی با اشاره به آیه 57 سوره اعراف وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ تصریح می‌کند: یعنی قبل از اینکه باران ببارد که مصداق رحمت است، خدای سبحان این ریاخ را به عنوان عامل بشارت و مژده می‌فرستد. وقتی این بادهای مشخص وزیدن گرفت نشانه آن است که خدای سبحان می‌خواهد باران بفرستد که یکی از مصادیق رحمت باران است، لذا از باران به عنوان رحمت یاد فرمود: وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ پس این ریاخ رسالت الهی را به عهده دارد، حتّی إِذَا أَقْلَتْ سَحَابًا ثِقَالًا سَقْنَاهُ لِيَلِدَ مَيِّتٍ؛ وقتی این بادهای سنگین را به دوش گرفتن ما دستور می‌دهیم که این ابرها این بارها را به کدام مقصد برسانند. اقلال یعنی به دوش گرفتن، در مقابل اظلال. اینکه گفته شد «ما اظلت الخضرا و لا اقلت الغبراء» این اقلال یعنی به دوش گرفتند و اظلال یعنی سایه انداختن. آسمان اظلال دارد (ظل و سایه دارد) وزمین اقلال دارد یعنی این بار را به دوش می‌کشد.

وی در ادامه یادآور می‌شود: این ابرها را خدای سبحان به عنوان ثقال یاد کرده است؛ برای اینکه گرچه اول يك ابر رقیق است بعد متراکم می‌شود بعد باردار می‌شود بارش به صورت سیل ظهور می‌کند که هر جا برسد، آنجا را ویران می‌کند و چیزی در برابر سیل قدرت مقاومت ندارد، همین سیل سنگین را این ابرها دربر دارند و همین ابرهای ثقال را آن بادهای جابجا می‌کنند، این بادهای همان نسیمها رقیق و ملایم‌اند که امروز این قدر قدرتمند شدند که ابرهای حامل سیل را هم جابجا کنند: حتّی إِذَا أَقْلَتْ سَحَابًا ثِقَالًا سَقْنَاهُ؛ آن سحاب را لیلِد مَيِّتٍ یعنی «الی بلد میت»، فَأَنْزَلْنَاهُ فِي الْمَاءِ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى که این هم نشانه توحید و مبدأ است و هم نشانه معاد. در سوره مبارکه اعراف که الان بحثش گذشت نتیجه‌ای که گرفته شد مسئله معاد بود، ولی از مبدأ شروع کرد. آغاز آیه این بود: وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ پایان آیه، این بود كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى، هم از مبدأ شروع کرد، هم به معاد ختم شد.

کیفیت پیدایش رعد و برق

این مدرس عالی حوزه علمیه به بیان کیفیت رعد و برق در سوره مبارکه رعد اشاره کرده و می‌گوید: آیه 12 به بعد سوره رعد فرمود: هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا؛ خدای سبحان آن میدئی است که ابر را می‌آفریند، این ابرها در هنگام شکاف رعد و برقی دارد، آن خروشی که از شکاف این ابرهای متراکم به گوش می‌رسد رعد است و آن نوری که در هنگام جهش اینها به چشم می‌رسد برق است. فرمود: خدای سبحان برق را برای اخافه يك عده و برای رجا و امید عده‌ای دیگر ایجاد کرد؛ آن مسافر راه گم کرده وقتی برق می‌بیند هراسناک می‌شود، آن کشاورزی که به انتظار آب یاری مزرعه به سر می‌برد وقتی برق می‌بیند خوشحال می‌شود؛ فرمود: این خوف است برای بعضیها و طمع و رجا است برای عده‌ای دیگر وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ؛ خدای سبحان این ابرهای سنگین را انشاء می‌کند (ایجاد می‌کند). ابر می‌آفریند آن هم ابرهای سنگین وَيُسَيِّحُ الرِّعْدَ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ که بحث صاعقه است و از بحث این آیه فعلی بیرون است.

رسالت باد در تلقیح ابرها و گیاهان/ رسالت باد، در حرکت دادن کشتی‌ها

وی در ادامه می‌افزاید: در سوره مبارکه حجر بحثی درباره اصل باران بود که کیفیت نزول باران را آنجا ذکر می‌کند؛ آیه 21 و 22 سوره حجر این است: وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ؛ ما این بادهای را به عنوان عامل تلقیح می‌فرستیم، پس ریاخ رسالت الهی را به عهده دارند که هم ابرها را تلقیح کنند، ابر عقیم از ابر زائو جدا بشود يك نکاحی در بین ابرها به بار بیاید تا اینها باردار بشوند و يك نکاحی هم در بین گیاهان ظهور کند تا اینها این بار را بپذیرند؛ چون هر درختی محصول نمی‌دهد [و] هر ابری هم باران ندارد. این بادهای برای تلقیح و نکاح ابرهاست باهم و گیاهان است باهم: وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ؛ ما این بادهای را برای تلقیح ابرها فرستادیم [و] آنها را باردار کردیم و برای تلقیح نباتات فرستادیم که آنها را پذیرای تأثیر این باران قرار بدهند.

آیت الله جوادی آملی به تشریح نحوه ریزش باران پرداخته و تأکید می‌کند: ریزش چکیدنی آیه الهی است، فرمود: این می‌چکد نه نظیر نهر بریزد و لا زمین قابل زیست نبود. فرمود: ودق و قطره از او می‌ریزد یعنی این را اول بعد از اینکه خدای سبحان باردار کرد، مثل غربال می‌کند روزنه روزنه به او اعطاء می‌کند، آن وقت از هر روزنه يك قطره می‌ریزد که قطره قطره بریزد: فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ خب اگر این را به صورت يك نهر می‌ریخت، اینجا قابل زیست نبود نه مزرع، نه مرتع و نه انسان می‌توانست از آن استفاده کند.

وی در ادامه تفسیر آیه 164 بقره، به نوع حرکت کشتی ها توسط باد اشاره کرده و می گوید: در سوره مبارکه روم آیه 46 به بعد این است وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ؛ فرمود: از آیات الهی این است که این بادها را به عنوان مژدگانی می فرستد (یعنی بشارت بخشی) تا شما را از رحمت خودش برخوردار کند، به وسیله این باران بیاورد و در دریاها به وسیله آب و همچنین به وسیله این بادها کشتی به امر خدا حرکت کند تا شما از فضل الهی برخوردار باشید و زمینه شکرگذاری شما فراهم بشود.

رسالت باد در گستراندن ابرها و ظهور آثار رحمت الهی

این مفسر قرآن با اشاره به آیه 47 سوره روم تصریح می کند: ...خداي سبحان بادها را مي فرستد که باد رسالت الهی را به عهده دارند، آن بادها ابرها را پراکنده می کنند، خب گاهی اجزاء ابر را به خود نسبت می دهد، گاهی هم اثاره ابر را به باد نسبت می دهد. گاهی به عامل قریب و گاهی به عامل بعید: الله الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُثِيرُ اَنْ رِيَّاحَ سَحَابًا، درحالی که قبلاً خواندیم: اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُرْجِي سَحَابًا؛ خداست که سحاب را اجزاء و اثاره می کند. در این کریمه فرمود: خداست که ریاخ را اِرسال می کند [و] اَنْ رِيَّاحَ سَحَابٍ را اثاره می کنند و پراکنده می کنند. آنگاه خداي سبحان يَجْعَلُهُ كِسْفًا؛ خداي سبحان این را متکاسف می کند، فَتَرَى الْوَدَّعَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ یعنی بعد از اینکه این ابرها را جمع کرد. تلقیح شان کرد (باردار کرد) اینها را روزنه روزنه می دهد تا از رحم این ابرها، قطرات باران به دنیا بیاید. این طور نیست که يك سر هرچه دارند بریزند (به صورت نهر بریزند)، فَتَرَى الْوَدَّعَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَاِذَا اَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ؛ وقتی خداي سبحان این قطرات را به يك جایی رساند، اهل آن سرزمین خوشحال خواهند شد. آن گاه از همین راه مسئله مبدأ و معاد را هم بازگو می کند.

باران، آیت مهر و قهر حق

وی در بخشی از تفسیر آیه 164 بقره، با بیان اینکه باران آیت مهر و قهر الهی است، یادآور می شود: واما اینکه چطور گاهی این باران رحمت است، گاهی عذاب؛ چون خداي سبحان فرمود: همه اینها در تحت اراده حق است و فرمود: وَأَوْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُم مَاءً غَدَقًا یعنی این مردم روی زمین (هر گروهی) اگر اهل استقامت و باتقوا باشند، ما آب فراوان به موقع و ملایم می فرستیم و اگر چنانچه اهل طغیان باشند، ما همین باران را عامل عذاب برای آنها قرار بدهیم، لذا گاهی همین باران عامل رحمت است، گاهی عامل عذاب... در جریان نوح (ع) همین دو مطلب هست یعنی ممکن است که باران عامل رحمت باشد، گاهی هم ممکن است همین باران عامل غضب باشد؛ در سوره نوح آیه 10 به بعد خود نوح (ع) طبق نقل قرآن کریم این چنین فرمود: فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ عَقَّارًا * يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا؛ نوح به قومش فرمود: شما استغفار کنید دست از تبه کاری بردارید، خداي سبحان آسمان را با باران فراوان برای شما می فرستد.

احتمال وجود موجودات زنده در آسمانها

آیت الله جوادی آملی وجود موجودات زنده در آسمانها را بر اساس آیات قرآن محتمل دانسته و تأکید می کند: در سوره مبارکه شوری این مسئله را به صورت دیگر بیان می کند، آیه 28 به بعد فرمود: وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ * وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ که این ناظر به آن است که فرمود: فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ چون در آیه محل بحث این بود که دابه ای را خداي سبحان در زمین مینوشت کرد و پراکنده کرد. از این آیه سوره شوری معلوم می شود که دابه تنها در زمین نیست، در آسمان هم هست، خداي سبحان در آسمان موجودات زنده ای هم دارد که این ارتباطی با مسئله بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ داشت.

بدترین جنبنده ها نزد خداي سبحان

صاحب تفسیر تسنیم در بخشی از تفسیر آیه 164 بقره تصریح می کند: درباره دابه در این آیه محل بحث فرمود که به وسیله باران خداي سبحان زمین را زنده می کند، وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ این دَابَّةٍ یعنی جنبنده، اختصاصی به حیوانات ندارد حیوان بالمعنی الأعم را می گویند دَابَّةٍ ولو انسان، منتها بدترین دابه کافر و منافق است. سوره انفال آیه 22 این است: إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ؛ خب اگر کسی لایعقل بود و از آن آیات الهی بهره ای نبرد، خودش جزء بدترین جنبنده ها خواهد بود. بدترین دابه یعنی پیش خدا که ملاک ارزش را خدا باید تعیین کند، بدترین دابه پیش خدا آن انسانهایی هستند که ناشنوایند و ناگویا؛ نه حق را می شنوند، نه حق می گویند؛ از گفتن حق ابکم اند و از شنیدن حق أصم: إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ، در همین سوره انفال آیه 55 این است: إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ.